

Entreprenörernas årtionde är här

Så blir 2010-talet för företagarna

Bilden av den fifflande skattesmitaren är historia. Under det senaste decenniet har småföretagaren gått från att vara förtalad till att hyllas som hjälte. Och nu, när 2010-talet står för dörren, är det dags för nästa steg: att rädda Sverige.

AV CHRISTOFER BRASK ILLUSTRATION PIA KOSKELA

INGENJÖREN JAN-ERIK, småföretagare från Kiruna, söker pengar för att kunna marknadsföra en ny sorts stötdämpare.

Efter att han berättat om sin uppfinning för fem kräsna riskkapitalister följer minuter av andlös spänning. Är någon villig att köpa in sig i bolaget – eller ska Jan-Erik tvingas vända hemåt tomhänt?

Scenen var en av höjdpunkterna i första säsongen av SVT:s programserie "Draknästet", och samtidigt en bra tidsbild från 00-talet. Decenniet då småföretagaren blev en hjälte – ja, rent av så folklig att han fick

huvudrollen i ett underhållningsprogram i tv.

– För tio år sedan hade det en negativ klang att vara småföretagare, omdömen som "skattesmitare" och "fifflare" var vanliga. Den inställningen finns knappt alls längre. Man börjar förstå hur viktiga småföretagarna är, säger Anna-Stina Nordmark Nilsson, vd för Företagarna.

När Kjell A. Nordström på 80-talet kom till Handelshögskolan i Stockholm var det självklart vilka arbetsgivare som toppstudenterna valde att söka sig till: UD, Skatte-

myndigheten eller vilket bolag som helst i Wallenbergsfären. Längst ner på listan: att starta eget.

Nu, drygt 20 år senare, är småföretagaren inte bara accepterad på fina Handels. Hon eller han har hög status, hos både studenter och skollärover. Även om de använder engelska begreppen *entreprenör*, *founder* eller *co-founder* är det i praktiken just småföretagare ett antal av landets vasstaste ekonomistudenter siktar på att bli.

– Egentligen är det väldigt enkelt, säger Kjell A. Nordström, i dag professor vid Handelshögskolan och föreläsare på internationell toppnivå.

– Om man blir stjärna och hyllas i ett samhälle genom att bli framgångsrik i tennis – får bord på Sturehof, festinbjudningar och massor av sexerbjudanden – då vill alla självklart bli tennisspelare. Nu har det, av någon anledning, skett en kantring så att det är coolt att vara *entreprenör*. Nu blir man stjärna på det och unga människor pratar om att de ska ha egen firma.

Viiken utveckling är att vänta under 10-talet?

– Att småföretagarna kommit upp ur källaren är ju första steget, säger Kjell A. Nordström. Nästa steg blir någon sorts

Tre frågetecken inför 10-talet, enligt Kjell A. Nordström:

Kommer världen fortsätta att vara öppen?

– Är det fortfarande full fart in i Bulgarien om tio år? Kan man etablera sig i Kina lika lätt som i dag? En öppen värld är oerhört goda nyheter för småföretagare. Men det har

hända förr att världen varit öppen och sedan stängts igen.

Hur blåser den politiska vinden?

– Det är viktigt för alla företagare att det politiska landskapet håller kursen. Men jag har svårt att se att

man skulle gå tillbaka till ett socialisminfluerat system där man håller på att jaga företagare.

Håller utbildningssystemet måttet?

– Entreprenörskap kan inte födas ur ingenting. Ett väl fungerande utbildningssystem är jätteviktigt och där finns frågetecken i dag – inte minst på universitetsnivå.

Småföretagaren har tagit steget upp ur källaren och blivit cool.

normalisering, att det blir ett jobb som andra och ett livsval som vilket som helst: "Jag ska bli doktor. Men helst vill jag ha en egen klinik." Eller: "Jag ska bli kock. Men jag vill driva en egen restaurang." Men jag ser också framför mig en förenkling av processen för att bli företagare.

Vad är mest avgörande för att svenska företag lyckas skapa nya arbetstillfällen de kommande tio åren?

– Mycket av Sveriges framgångar internationellt har handlat om att vi varit moderna och progressiva. Säkerhetsbältet i bilar, som vi var först med, kom till som en följd av att vi tidigt började arbeta med ett säkerhetstänkande i samhället. Vi var en

timme före alla andra, och blev rikligt belönade. Och det faktum att vi könsutjämnade i Sverige ledde till att SCA lanserade engångsblöjan, eftersom folk inte hade tid att tvätta tygblöjor. Om vi kan hålla vårt samhälle öppet, modernt och progressivt – i synnerhet när det gäller synen på kvinnor, bögar och invandrare – kommer det i förlängningen att leda till kommersiella möjligheter. I spåren av de modernistiska besluten växer en massa skojiga företag upp.

00-TALET HAR SAMTIDIGT varit decenniet då internet slog igenom brett i samhället och miljöfrågorna återigen hamnade högt upp på dagordningen. Man kan förmoda att

dess båda områden kommer att vara fortsatt heta under 10-talet.

Mats Gabriellsson – en av affärsdrakarna i "Draknästet" – är känd för sin fingertoppskänsla. Han skapade sig en förmögenhet genom att satsa stort på persondatorer, långt innan de fanns i var mans hem eller ens på var mans kontor.

– Internet var den stora grejen på 00-talet, men det fullföljde egentligen det som hände på 80- och 90-talet. Jag tror inte att vi kommer att få se de stora genombrotten på it-sidan under de kommande decennierna. Det kan omöjligt vara samma tillväxt inom it som hittills, utan det kommer att bli en mer normal bransch, säger Mats

Tre saker som kommer att påverka företagare under 10-talet, enligt Anna-Stina Nordmark Nilsson:

Bättre villkor.

- Hela ramverket för företagare kommer fortsätta att förändras. Sverige kommer att bli mer företagervänligt - ingen politiker kommer våga annat.

Internationaliseringen.

- Som företagare måste vi lyfta blicken lite oftare - och längre. Även om vi tror att vi jobbar på en lokal marknad kommer vi att påverkas av EU och dess regelverk. Men också av det som händer i andra världsdelar.

Brist på kompetens.

- Det är inte säkert att kompetensen du söker finns inom din kommun, din region eller ens inom Sverige. Vi kanske måste bli duktiga på att hitta arbetskraft utomlands.

► Gabrielsson som i stället ser den största potentialen i miljöteknik.

- Det är en sektor som kommer att explodera.

Internets betydelse för småföretagare är i alla fall oomtvistad. Internet har raderat ut avstånden och placerat Kiruna mitt i världen.

- Från att ha levt ett isolerat liv i Sundsvall eller Gnosjö kan du plötsligt bli del av en gemenskap, säger Kjell A. Nordström. Parallellt med internets utveckling har det ju också blivit billigare att resa. Det är inga problem att åka till Berlin över dagen och träffa en kund, det kostar bara 500 spänn. Det här gör att små företag betar sig nästan som multinationella företag, vilket är lite komiskt. Vi får vad jag kallar minimimultisar och dvärgmultisar - man har kanske sex

anställda, men har kunder över hela Europa.

Utvecklingen ställer samtidigt nya krav på företagarna, varnar Anna-Stina Nordmark Nilsson.

- Tidigare, när man enbart var verksam på en lokal marknad, förändrades inte villkoren så snabbt och så ofta. Då kunde vi förutse och äga svängningarna. Nu är vi verksamma i ett större sammanhang och svängningarna kommer tätare än tidigare. Om vi klarar att anpassa oss, finns stora möjligheter att växa.

DET MODERNA SVERIGE byggdes gemensamt av Socialdemokraterna och storföretag som Ericsson, Asea, Atlas Copco och Volvo. På senare år, när det inte längre skapas nya arbetstillfällen hos de multinationella jät-

tarna, har politikerna tvingats vända blickarna åt ett annat håll. Vilket har blivit än tydligare i kölvattnet av finanskrisen.

- Det senaste decenniet har strålkastarljuset riktats mot småföretagen. Alla politiska partier säger sig tycka om småföretagare, säger Anna-Stina Nordmark Nilsson.

Kjell A. Nordström:

- Det har gått upp för oss att regeringen inte kan tillverka arbetstillfällen i slöjden. Om inte regeringar kan tillverka jobb, och om Ericsson och de andra är shaky, då finns bara småföretagen kvar. Småföretag i vår tid förknippas med hopp. Förr sjöng man om att staten och kapitalet satt i samma båt - det är samma sak nu, det är bara det att kapitalet bytt fejs. Nu är det små företag som sitter i båten med Reinheldt.

Det är där Jan-Erik - ingenjören från Kiruna, ni minns - kommer in i bilden.

Hur gick det för honom? Jodå, till slut skakade han hand med sina nya kompanjoner Sven Hagströmer och Mats Gabrielson och åkte hem med ett tillskott på 2,5 miljoner kronor i bolagskassan.

Ett tv-program som "Draknästet" lär vara minst lika hett under det kommande decenniet, tror Mats Gabrielson.

- Börsdirektörerna har lite grann skjutit sig själva i foten. Under 10-talet kommer i stället de mindre entreprenörerna att gloriifieras. ■

Tre heta branscher under 10-talet, enligt Mats Gabrielsson:

Clean tech, miljöteknik.

- Det är en sektor som kommer att explodera. Jag tittar hela tiden på produkter som är miljörelaterade. Däremot är jag tveksam till att satsa på helt nya uppfin-

ningar inom clean tech, där är startsträckan lång innan man kan nå lönsamhet.

Energi.

- Mycket kommer att hända när man går från ett energislag till ett annat.

Hushållsnära tjänster.

- I andra länder har det varit en självklarhet, medan vi tyckt att det varit lite fult att ha städhjälp hemma. Det kommer att förändras. Det kommer att bli accepterat att köpa en rad olika tjänster utöver städning, till exempel trädgårdsskötsel.